

Varujmo naše starine in ljudski jezik

V zadnjih letih je bilo veliko storjeno za ohranitev slovenske glasbene in pravljicne folklore v Beneški Sloveniji in Reziji, delno tudi za ohranitev oziroma za raziskavo tamkajšnjih starodavnih narečij, s tem, da so jih raziskovalci posneli na magnetofonske trakove. Posebne zasluge za to sta si pridobila, kot znano, etnolog Milko Matičetov in glasbenik Pavle Merku. Njuno delo predstavlja najpomembnejši prispevek k slovenski etnografiji zadnjih let.

Vendar pa druge slovenske pokrajine niso deležne take pozornosti etnografov in med njimi je tudi Kras, zlasti naš tržaški Kras. Pozornost etnografov je iz razumljivih razlogov usmerjena predvsem tja, kjer se je ohranilo največ starih etnografskih in jezikovnih elementov oziroma ljudskega blaga, kot temu pravimo. Toda najnujnejše bi bilo ohraniti staro ljudsko blago prav tam, kjer je najbolj ogroženo. To gotovo velja za Beneško Slovenijo in Rezijo zaradi velikanskega izseljevanja iz teh pokrajin in potujčevanja. Drugje, in zlasti na našem Krasu, pa bi bilo potrebno zavarovati in ohraniti staro ljudsko blago iz nekega drugega razloga in sicer zaradi naglega spreminjanja načina življenja. V mnogih kraških vaseh je zdaj že večina prebivalstva zaposlena zunaj vasi in poljevalstva, ki je predstavljalo skupaj z živinorejo in delstva, ki je predstavljalo glavno gospodarsko panogo do osnovnih obrtnih glavno gospodarsko panogo do pred pol stoletja. Taki ljudje pa pozabljajo na stare izraze za poljedelska in pastirska opravila in predmete. Taki predmeti se jim tudi ne zdijo več potrebni; pomenijo jim le še staro šaro ali klump, napoti. Pogosto tudi čisto pozabijo na te stvari.

Ko pa začno prenavljati in širiti hišo ali pa si celo postavljati novo, tedaj se mnogi sploh znebijo vseh takih dozdevno nepotrebnih starih predmetov ter jih pokurijo ali kako drugače uničijo, ali pa porabijo za kaj drugega. To se dogaja vedno bolj pogosto. Tako izginjajo stari plugi, jarmi za krave in vole, konjski komati, poljedelsko orodje, kot na primer motike, brane, vile, grablje, koši, stari vozovi s svojimi mnogimi deli in izrazi zanje. Pa tudi staro narečje samo počasi izginja, delno pod vplivom knjižne slovenščine, delno pod vplivom tujih izrazov, ki vdirajo vanj in ki jih prinaša branje tujih časnikov in tuje televizije ter seveda vsakdanje občevanje z ljudmi tujega jezika v službi, v mestu ali tudi v vaški gostilni.

Z ustanovitvijo »Kraške hiše« v Velikem Repnu je bilo vsaj nekaj storjeno za ohranitev starih etnografskih elementov naše kraške vasi. Vendar pa to še davno ni vse, kar bi bilo treba storiti. Zlasti dijaška mladina in učitelji na vaseh naj bi se začeli zapisovati vse besede vaških narečij, kolikor jih le morejo zapopasti, posebno take, ki se razlikujejo od znanih ali knjižnih izrazov. Zapisovali naj bi jih čim bolj fonetično, to je po posluhu, ne da bi se ozirali na knjižne oblike, ki so umetne,

(nadalj. na 4. strani)

PRED OBISKOM PREDSEDNIKA SARAGATA V JUGOSLAVIJI

Kot je bilo uradno sporočeno, bo predsednik italijanske republike Giuseppe Saragat dne 2. oktobra obiskal Jugoslavijo, kjer se bo zadržal pet ali šest dni. Tedaj bo poteklo natančno 15 let, odkar sta Italija in Jugoslavija s sodelovanjem vlad Velike Britanije in Združenih držav Amerike normalizirali medsebojne odnose in s tem odločilno prispevali k ohranitvi in utrditvi miru v važnem in kočljivem predelu Evrope. Normalizacija odnosov med sosednjima državama ob Jadransko morje je pred 15 leti bila mednarodnopravno potrjena s podpisom znane Spomenice o soglasju, s katero je bilo urejeno tržaško vprašanje, ki je predstavljalo glavni kamen spotike za obe državi in njune narode.

LONDONSKI SPORAZUM JE POMENIL PREOBROT NA BOLJŠE

Spomenica o soglasju ali londonski sporazum pa je tisti mednarodni dokument, ki je omogočil in še vedno omogoča, da sta Italija in Jugoslavija svoje odnose ne samo normalizirali, temveč da sta nato tudi postopno vzpostavili tesne gospodarske, kulturne in druge stike ter zlasti na stečaj odprli svoje meje osebnemu prometu, kar je bilo za čas pred 15 leti in še kasneje gotovo pogumno, a vendar daljnovidno politično dejanje, ki še danes nima primera v podobnih evropskih in izvenevropskih okoliščinah. Če danes gledamo, kako na tisoče in tisoče turistov in drugih potnikov dnevno in brez kakršnih koli težav prehaja iz ene države v drugo, si zares težko predstavljamo, da je bila nekoč ta ista državna meja takorekoč zaprta in da je dejansko bila pregrada, ki ni dopuščala nobenega stika.

Uradni obisk poglavarja italijanske države v Jugoslaviji bo zato predstavljal krono dolgih in vztrajnih obojestranskih prizadevanj za vzpostavitev plodnega medsebojnega sodelovanja, a bo hkrati gotovo ustvaril nove pogoje, da bo to sodelovanje postalo v bodočnosti še bolj kvalitetno in še bolj zajetno.

Slovinci, ki smo kot narodna manjšina ostali po drugi svetovni vojni in po podpisu londonskega sporazuma leta 1954 v mejah italijanske republike, se zadovoljivega razvoja odnosov med Italijo in Jugoslavijo moremo samo veseliti, ker se dobro zavedamo, da je od kvalitete in sploš od celotnega stanja teh odnosov v veliki meri odvisna tudi naša usoda. Zato smo si tudi po svojih, sicer skromnih močeh vedno prizadevali, da bi bile odstranjene vse stare in nove ovire, ki so onemogočale ali otežkočale meddržavne stike in meddržavno sodelovanje, četudi se je včasih komu zdelo, da je to znak popuščanja in odstopanja od odločnega boja za dosego in

priznavanje naših narodnih pravic in za zaščito naših specifičnih koristi. V resnici pa nas je pri tem vodilo globoko prepričanje, da se morejo naši manjšinski problemi lažje reševati in urejevati, če se med dvema državama in njunimi narodi ustvari novo vzdušje, ki bo odstranilo stare predsodke in ki bo zlasti omogočilo, da se, kolikor je pač človeško mogoče, pozabijo krivice, prizadejane za časa fašistične diktature in po vsem, kar ji je nato sledilo.

NOVO VZDUŠJE IN NOVO POGlavJE?

Mislimo, da je sedaj to novo vzdušje polno prisotno ne samo, kar zadeva meddržavne odnose, ampak tudi odnose med večinskimi narodom in našo manjšino v Italiji ter med večinskima narodoma v Istri in tamkajšnjo italijansko manjšino. Upravičeno zato pričakujemo, da bo bližnji obisk najvišjega predstavnika italijanske države v Jugoslaviji odprl novo poglavje tudi v odnosih med italijanskim večinskim narodom in našo manjšino, in sicer predvsem v smislu, da se bodo začeli reševati in urejevati še vedno odprti manjšinski problemi, kar bi imelo za posledico, da bi naša manjšina ne imela več razlogov za protestiranje in negodovanje ter da bi obenem mogla polno izvrševati svojo naravno vlogo mostu med dvema državama in njunima družbeno-ekonomskima stvarnostima.

Glavni vzrok, zaradi katerega se Slovenci v Italiji pritožujemo, je dejstvo, da nas italijanska država še vedno deli na tri kategorije in da nas torej ne smatra za eno samo narodno enoto, kar smo dejansko vedno bili in smo še danes. Nesprejemljivo in krivično je namreč stališče, po katerem se oblastva tudi ravnajo, češ da so Slovenci na Tržaškem v privilegiranem položaju v primeri z njihovimi rojaki na Goriškem, še bolj privilegirani pa v primeri s Slovenci v videmski pokrajini. Res je sicer, da posebni statut, ki je priložen londonski spomenici o soglasju, predvideva posebno zaščito samo za tržaške Slovence, vendar bi moder in daljnoviden politik moral brž spoznati, da tako tolmačenje podpisanih sporazumov ne more trajati v nedogled, ker se upira zdravi pameti in pomeni grobo diskriminacijo na škodo Slovencev v goriški in videmski pokrajini.

To je že pred mnogimi leti spoznal npr. znani profesor s turinske univerze Diego De Castro — ki je v času anglo-ameriške uprave nekaj let predstavljal italijansko državo v Trstu — ko je napisal, da je treba zaščito, vsebovano v posebnem statutu, raztegniti na vse ozemlje Furlanije - Julijske krajine, tako da je bodo deležni vsi Slovenci v Italiji. Zato

(dalje na 2. strani)

Neučinkovitost Arabcev v boju proti Izraelu

Zadnje dni so trije dogodki spet bistveno spremenili položaj na Bližnjem vzhodu in nagnili tehtnico v prid Izraela. Prvi teh dogodkov je oster nastop libanonske vlade proti arabskim gverilcem, ki uporabljajo libanonsko ozemlje za svoja oporišča pri vpadih v Izrael; drugi dogodek je sklep ameriške vlade, da bo spet pošiljala Izraelu bojna letala »Phantom«, in tretji tak dogodek je bil vpad izraelskih enot na egiptovsko ozemlje onstran Sueškega prekopa.

Kot znano, so Izraelci z letali in pehoto, ki se je izkrcala iz helikopterjev, večkrat napadli gverilška oporišča v Libanonu in za kazen, ker jih libanonska vlada dopušča, tudi že bombardirali letališče pri Beirutu. Libanonska vlada se je zdaj najbrž prepričala, da je ta igra prenevarna, in je sklenila — kljub odporu arabskih nacionalistov — odrediti gverilcem »gostoljubnost« na svojem ozemlju. Dala je ultimatum gverilcem v oporišču Nahar El Bared, da morajo izprazniti to oporišče in prenehati uporabljati libanonsko ozemlje za svoje pohode in vežbe. Gverilci so ultimatum odklonili, a ni dvoma, da bo obveljalo stališče libanonske vlade. V tem je videti velik uspeh izraelskega pritiska na Libanon, naj se ne vključi v fronto arabskih držav, ki se delajo, kot da hočejo novo vojno proti Izraelu. Ta si je tako zavaroval mejo na severu.

Drugi važen — celo najvažnejši dogodek — je bilo naznanilo, da bodo Združene države poslale Izraelu 50 letal »Phantom«. To je danes najboljše in najhitrejše bojno letalo na svetu, boljše kot sovjetski MIG 23, s katerimi razpolaga letalstvo arabskih držav. Prva jata »Phantomov« je že prispela v Izrael. S tem se je izraelsko letalstvo spet močno okrepilo. Upoštevati je tudi treba, da so letala v izraelskih rokah neprimerno bolj učinkovita kakor letala v rokah arabskih pilotov. Lahko se računa, da je eno bojno letalo z izraelskimi piloti trikrat in morda celo še večkrat učinkovitejše kakor letala z arabskimi piloti, ker je zaradi večjega znanja izraelskih pilotov boljje vzdrževano in več časa na poletih. Tako se lahko računa, da bo teh 50 »Phantomov« zalegló za vsaj 150 MIGov, ne računajoč boljše kakovost »Phantomov«. Izraelci so si lahko oddahnili, ker njihova glavna skrb je veljala ravno letalstvu, ki pomeni njihovo najboljšo zaščito.

Tretji važen dogodek, ki je izboljšal zadnje dni položaj Izraela in morda za nekaj časa odvrnil nevarnost nove arabsko-izraelske vojne, je bil vpad, ki so ga izvedli Izraelci v terek preko Sueškega prekopa. Potem ko so posebni motorni čolni prepeljali preko prekopa, južno od Sueza, oklepna vozila in pehoto, so Izraelci napadli egiptovske postojanke v širini 50 kilometrov in razdejali utrdbe, radarske postaje, odstrelišča raket zemlja-zrak, razna vojaška poslopja in drugo. Na egiptovskem ozemlju so se mudili deset ur, od dveh ponoči do dvanajstih, ne da bi naleteli na kako resno egiptovsko obrambo. S tem se je očitno razodela šibkost egiptovske obrambe in egiptovske nepripravljenosti in nesposobnosti za novo vojno, kljub mnogim bojevitim Nasserjevimi govori.

rom. Značilno je, da mnogo ur po vrnitvi preko prekopa še vedno ni prišlo nikako sporočilo iz Kaira, kar kaže zadrego egiptovske vlade in poveljstva.

Nasser se je lahko zdaj sam prepričal, da njegova vojska ni sposobna za novo ofenzivno vojno proti Izraelu. S tem je najbrž odvrnjena nevarnost, da bi v kratkem izbruhnila nova arabsko-izraelska vojna, če je ne bo začel Izrael, kar pa je zelo malo verjetno.

Vse to ne pomeni, da Arabci niso hrabri. Arabska puščavska plemena, zibel arabske rase, so vedno slovela po svojem pogumu. Tudi kot gverilci danes dokazujejo svoj pogum. Vzroki arabske neučinkovitosti v vojni proti Izraelu je v nečem drugem: v tem, da je arabski svet še vedno pogreznjen v temo zaostalosti in revšine. Arabec ne obvlada moderne tehnike, brez nje pa danes ni mogoče voditi vojne.

Sporočilo izvršnega sveta SRJ o gradnji avtocest

Izvršni svet SR Slovenije je objavil preteklo soboto v slovenskem tisku poročilo o svoji seji dne 4. t. m., na kateri je razpravljalo o položaju, ki je nastal v zvezi z odloženo gradnjo avtoceste št. IIj - Gorica na odsekih Vrhnika - Postojna in Hoče - Levce.

V poročilu, ki je zelo mirno in objektivno, je ponovno rečeno, da je sprejel zvezni izvršni svet sklep, da ne predloži omenjenih odsekov slovenske avtoceste Mednarodni banki za obnovo in razvoj, da bi jih delno kreditirala, na svoji seji 16. in 17. julija »po nujnem postopku«. Gradivo o gradnji tistih cest, ki naj bi jih zvezni izvršni svet predložil za kredite Mednarodne banke (brez slovenske ceste), je bilo predloženo v obravnavo šele na sami seji. Objava tega sklepa, kot ga je prinesel Tanjug, ni obsegala nikakršne obrazložitve.

Slovenski izvršni svet nato obžaluje da zvezni izvršni svet ni takoj obrazložil svojega sklepa z dne 16. in 17. julija in da se ni prej posvetoval s slovenskimi samoupravnimi organi; obžaluje pa tudi, da sam ni takoj zaprosil za pojasnila, da bi tako preprečil ostre reakcije slovenske javnosti in samoupravnih organov, zlasti občinskih skupščin. Položaj se je razčistil šele po seji izvršnega biroja predsedstva CK ZKJ na Brionih.

Poročilo nato obširno govori o načrtih in proračunih za gradnjo avtocest št. IIj - Gorica, ki se bo gradila. Zvezni izvršni svet pa bo

skušal l. 1970 dobiti zanjo posojilo Mednarodne banke.

»BREZ ROČAVIC NAD NEPRAVILNOSTI?«

Ljubljanski »Dnevnik« je objavil v terek, 9. t. m. pod gornjim naslovom naslednjo novico:

»Kakor je znano bodo še ta mesec sklicali VIII. sejo CK ZKS. Razpravljali bodo o vlogi in družbeni funkciji Zveze komunistov na sedanji stopnji razvoja proizvodnih sil in demokratičnih odnosov v Sloveniji in Jugoslaviji.

Sodeč po obsežnih pripravah na sejo — sekretariat CK ZKS je organiziral v občinah vrsto sestankov, na katerih komunisti kritično in ustvarjalno ocenjujejo svoj vpliv med ljudmi in na družbeno življenje — bomo slišali odgovore na večino vprašanj, ki sta jih v času reforme zastavili stopnja razvoja proizvodnih sil in stopnja samoupravnih odnosov v naši družbi.

Na osnovi dosedanjih razprav v organizacijah Zveze komunistov je mogoče sklepati, da bodo na prihodnji seji CK ZKS ponovno opredelili oziroma razjasnili vlogo komunistov v našem sistemu samoupravne demokracije.

Komunisti pričakujejo, da bo CK ZKS zaostiril idejno politični odnos komunistov do negativnih tendenc v našem razvoju, do pojavnosti birokratizma, tehnokratizma, nacionalizma, kakor tudi do povečane dejavnosti politične emigracije.

Razprava na prihodnji seji CK ZKS bo — kot kaže — nudila komunistom vrsto koristnih in praktičnih napotkov za učinkovitejšo idejno politično aktivnost.

—0—

Pri parlamentarnih volitvah na Norveškem je ponovno zmagala koalicija sredinsko-desničarskih strank. Njena večina znaša tri poslance.

Zahodno Nemčijo je zajel precejšen val stavk, zlasti v železarski in kovinski industriji. Zveza sindikatov je proglasila nekatere teh stavk za »divje«.

V Italiji je vzbujal nedavni državni udar v Libiji izredno zanimanje, glede na živahne odnose, ki so vedno vladali med Italijo in severnoafriškimi obročjem. Zdi se, da so v Libiji prišli na oblast Nasserju naklonjeni ljudje.

Pred obiskom predsednika Saragata v Jugoslaviji

(Nadaljevanje s 1. strani)

bi si morala italijanska vlada in parlament prizadevati, da bi se čimprej odpravilo današnje krivično stanje, za kar ni potreben poseben italijansko-jugoslovanski sporazum, temveč le izvedba 6. in 3. člena ustave italijanske republike, to se pravi, posebni zakoni za zaščito »jezikovnih manjšin«, kot dobesedno govori omenjeni 6. ustavni člen.

VLOGA FURLANIJE - JULIJSKE BENEČIJE

Važno in nenadomestljivo vlogo bi v tem pogledu morala imeti zlasti avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina, na ozemlju katere živijo vsi pripadniki slovenske manjšine, ker bi ta morala biti tako pobudnik kot izvrševalec posebnih zakonikov in drugih pravnih norm v korist manjšine. Zato

sodimo, da bi bližnji Saragatov obisk lahko pomenil lepo priložnost za temeljit pogovor o tem perečem vprašanju in tudi za doseg konkretnih sklepov.

Dobro se sicer zavedamo, da bo ob bivanju predsednika republike Saragata v Jugoslaviji manjšinska problematika predstavljala samo priložnost za načelno razpravo in da je ne bo mogoče podrobno pretresati in preučevati. Kljub temu pa smo prepričani, da predsednik Saragat kot varuh ustave in končno tudi kot izkušen in odgovoren politik lahko bistveno pripomore, da se ustvari pogoji, ki bodo omogočili globalno ureditev manjšinskega vprašanja v Italiji. To Slovenci v Italiji od tega obiska tudi pričakujejo in upajo, da jih predsednik republike ne bo razočaral.

D. L.

S Tržaškega

V Sosljanu in Devinu:

V turizmu letos nov rekord

Letošnja turistična sezona se je zaključila natančno po naših napovedih, to je s prvimi plohami po velikem šmarnu. Slabo vreme se je začelo 15. avgusta in je trajalo polnih 11 dni, dejansko do konca avgusta. Rekordno število gostov, ki so ga letos zabeležili v skoraj vseh znanih letoviščarskih krajih, pa je bilo najbrž povečini zasluga zelo naklonjenega vremena skozi ves mesec julij in do polovice avgusta.

Tudi v devinsko-nabrežinski občini so bili vsi turistični objekti popolnoma zasedeni in so bile torej polno izčrpane obstoječe turistične zmogljivosti, tako da je moralo mnogo tujcev drugam na letovanje. Turisti prihajajo na naše področje skoraj samo zaradi sončenja, kopanja in nekateri zaradi pomorskih športov. Ker pa je vse to odvisno od lepega vremena, se gostje po nekaj dneh slabega vremena, ki jih navadno izkoristijo za ogled Miramarskega gradu, jame pri Briščikih in Postojnske jame, naveličajo dolgočasje in se vrnejo domov ali pa se podajo v južne kraje, v Dalmacijo ali na jadransko obalo v srednji Italiji.

Tukajšnji turistični objekti lahko sprejmejo ob višku sezone od 3 tisoč do 3.500 gostov; od teh kakih tisoč v 35 hotelih, penzionih in gostilnah s prenočiščem, kakih

500 v zasebnih sobah in stanovanjih, ostalih dva tisoč pa po kampingih, ki jih je skupno pet in so vsi v Sosljanu.

Kar zadeva dotok tujcev, lahko rečemo, da je bil letos ugoden, saj so prenočitve dosegle lepo število 120 tisoč, kar je predvsem zato pomembno, ker ni bilo v Trstu nobene važne obletnice ali kakega drugega slavja vsedržavnega značaja, kot je bilo na primer lani. V prvih 8 mesecih tega leta se je število prenočitev povečalo za 18 tisoč v primeri z istim razdobjem lani. Ob koncu leta bomo torej gotovo prekoračili število lanskoletnih prenočitev, ki jih je bilo skupno 135.860, tako da bo letošnja turistična sezona zabeležila ponoven rekord za vse tukajšnje turistične operaterje. O njihovi ustvarjalnosti in prizadevanjih v tej gospodarski dejavnosti pričajo številni članki in intervjuvi, ki so bili objavljeni tudi v zadnjih tednih tako v tržaškem kot tudi v ostalem italijanskem tisku. V tej zvezi omenjamo, da je tisk posvečal posebno pozornost dvema domačinoma, in sicer Vilku Metlikovcu, lastniku zelo znane restavracije in kopališča »Bela dama« v devinskem portiču, in Dušanu Ferlugu, upravitelju hotela »L'Approdo« v Devinu.

Če proučimo letošnje turistične tokove, bomo ugotovili, da po narodnosti ponovno odločno prevladujejo turisti nemškega jezika, to je Nemci in Avstrijci; na tretjem mestu so Jugoslovani, ki pridejo precej pred Francozi in Angleži. Od ostalih narodnosti so zabeležili precejšen porast nizozemski gostje in turisti iz skandinavskih držav, kar velja zlasti za izvenhotelske usluge. Precej prometa je nadalje bilo s turisti vzhodnoevropskih držav, med katerimi so bili najbolj številni Čehi in Slovaki, za njimi pa Romuni, Madžari in končno Poljaki. Ker pa ti turisti povečini nimajo mnogo konvertibilne valute, se poslužujejo cenejših izvenhotelskih uslug ali pa povsem brezplačnih »uslug« v borovih gozdičih vzdolž glavne državne ceste.

O hotelskih uslugah moramo še omeniti, da so 5. avgusta odprli nov, manjši hotel v Sosljanu, ob državni cesti, ki so mu dali ime »Dolina«. Lastnika sta brata Fattorello iz Trevisa. Hotel ima 12 sob in skupno 21 postelj. Vse sobe pa imajo kopalnico, kot ustreza željam današnjih gostov. Hotel ima primeren prostor za točilnico, restavracijo in razpolaga s precejšnjim parkirnim prostorom.

O vsej turistični dejavnosti bi lahko rekli, da dobri dosežki kličejo po nadaljnjih dobrih investicijah. In res je sedaj v teku odobritev gradnje novega večjega hotela v Devinu, ki bo prvi na našem področju imel lasten športno-rekreacijski objekt, to je igrišče za tenis. Še letos pa bodo začeli zidati velik motel ob avtocesti pri Devinu. Lastnik je poldržavno podjetje Agip. Zaključena bo tudi gradnja velikega turističnega objekta v nabrežinskem Bregu, ki je last ustanove ENALC in bo delno služil za gostinsko šolo, delno pa kot pravi hotel, kjer bodo učenci na praksi. Hotel bo imel tudi lastno kopališče.

L. Kocman

Pisma uredništvu

Naš bralec nam piše pod naslovom »Kje so naša imena in priimki?« sledeče:

»Že nekaj časa stalno prebiram v slovenskem dnevniku in v tednikih rubriko o rojstvih, porokah in smrti Goričanov.

Zanimajo me zlasti imena in priimki naših ljudi. Ugotavljam, da so slovenska imena zelo redka. Največkrat opažam popačen slovenski priimek in temu sledi po navedbi italijansko ime.

Kaj moramo sklepati iz takega popačevanja slovenskih priimkov in odklanjanja slovenskih krstnih imen? Odgovor je lahek: Mnogi naši starši dajejo svojim otrokom neslovensko zveneca imena iz nekega nepotrebne strahu, drugi pa iz opičjega posnemanja in iskanja kakih modernih imen. Čudimo se takim smešnim težnjam, ko vendar matični uradi sami že več časa ne delajo ovir pri izbiro lepih slovenskih imen.

Iz lastne izkušnje tudi vem, da tudi v javnih uradih ne pogledajo nikogar po strani, če nosi pristno slovensko ime.

Zato naj te skromne vrstice spodbudijo naše goriške zakonce, ki se čutijo slovensko, da ne odrečejo svojim otrokom lepega slovenskega imena.

Tudi s takim ravnanjem pokažimo svojo narodno zavest!

ZAČEL SE JE »KRAŠKI TEDEN«

V ponedeljek, 8. t. m., se je v Repnu, kjer je zadruga »Naš Kras« uredila že daleč naokrog znano »kraško hišo«, začela vrsta zanimivih in zares edinstvenih prireditev, ki bodo trajale ves teden in ki so jim zato dali ime »kraški teden«. Začetek prireditev je v ponedeljek predstavljala razstava ljudskih noš s tržaškega Krasa in tržaške okolice. Zanimive noše so razstavljene v galeriji Kraške hiše.

V torek je bilo tekmovanje kamnarjev in predic. Naslednji dan pa so bili koncerti godb na pihala, medtem ko domače gostilne ves teden pripravljajo in strežejo gostom kraške jedi. »Kraški teden« se bo zaključil v nedeljo s »kraško ohcetjo«, ki bo potekala po starih kraških običajih.

VARUJMO NAŠE STARINE IN LJUDSKI JEZIK

(Nadalj. s l. str.)

kajti izvor besede je možno ugotoviti le po njenem fonetičnem izgledu, to je po zvoku. Še bolje bi bilo posneti živ govor na trak. Prebivavstvo po naših vaseh naj bi opozarjali, kako važno je ohraniti vse starodavne predmete, tudi če se zdijo še tako preprosti in brezpomembni. Pozanimali naj bi se pri starih ljudeh za njihovo rabo in naziv.

Če pri hiši nočejo več takih predmetov, naj bi si dijaki sami ustvarili zbirko takih predmetov ali jih odstopili kakšnemu slovenskemu muzeju. Znano je, da zadobivajo taki predmeti poseben mik in ceno ravno za nove, izobražene generacije, ki rade krasijo z njimi najlepše in najintimnejše kotičke svojih stanovanj. Vedno pogosteje jih najdemo tudi v izložbah raznih razkošnih trgovin, kjer je razstavljeno visokovredno blago. Zato bi bilo treba opozoriti naše kraško prebivavstvo tudi pred takimi tujimi zbiratelji starin ali trgovci s starinami, kajti take starine imajo tudi že svojo denarno vrednost, ki jo poznajo samo zbiratelji, ne pa domačini.

Vsega tega se moramo posebno zavedati zdaj v »Kraškem tednu«; zavesti se moramo pomena naše stare ljudske kulture, ki se razodeva tudi v malih stvareh, in povezanosti s starimi ljudskimi tradicijami, s katerimi naj bi oplemenitili tudi sedanost in bodočnost. Zato pa bi morali tudi paziti, da se »kraški tedni« ne bodo izrodili v cenen spektakel.

B. M.

PREJELI SMO

IZJAVA

Podpisani slovenski kulturni in javni delavci iz slovenskega zamejstva, ki je med zadnjo vojno skupaj z ostalo Primorsko odločno prispevalo k uresničitvi nove slovenske samobitnosti, pretreseni nad neustavnim načinom, s katerim se krši suverenost političnega predstavništva slovenske republike, obsojajo novo oživitvev brezobzirnega centralizma, ki je že v preteklosti usodno vplival na sožitje jugoslovanskih narodov

Podpisani kulturni in javni delavci ne glede na različnost nazorskih gledanj izrekajo svoje spoštovanje in priznanje slovenskemu političnemu predstavništvu, uverjeni, da s svojim nadvse korektnim prizadevanjem tolmači osnovne težnje slovenskega naroda.

Boris Pahor, pisatelj
Alojz Rebula, pisatelj
Ubald Vrabec, glasbenik
dr. Vladimir Turina, ravnatelj
Marija Kacin, profesorica
Silvij Kopal, igralec
Milan Lipovec, pisatelj
Rudolf Saksida, slikar
Janko Jež, publicist
Antonija Kolarič, knjižničarka
Stanko Pertot, javni delavec
Vekoslav Spanger, publicist
Lidija Kozlovič, igralka
Avgust Černigoj, akad. slikar
Zora Tavčar, književnica
Jure Stavar, tiskar
Savina Remec, publicistka
dr. Rafko Dolhar, občinski svetovalec
dr. Edmund Zetko, ravnatelj
Radoslava Premrl, publicistka
Marij Maver, urednik
Bruna Pertot, književnica
Evelina Pahor, učiteljica
dr. Aleš Lokar, univerzitetni profesor
Franc Skrab, prosvetni delavec
dr. Slavko Tuta, publicist
Saša Rudolf, časnikar

V Trstu, 3. septembra 1969

† Dekan Alojzij Pavlin

V soboto 6. t. m., se je vil iz splošne bolnišnice na Travnik žalni sprevod enega izmed naših duhovnikov, ki so se žrtvovali v cerkvi, v šoli, v prosvetnih in drugih organizacijah za svoje ljudstvo. Ta je bil dekan in katehet srednjih šol Alojzij Pavlin.

Njegovo življenje in delo je orisal msgr. Močnik pri žalni maši na Travniku, ki jo je daroval goriški nadškof ob navzočnosti velikega števila duhovnih sobratov in ljudstva tudi z onstran meje.

Alojzij Pavlin se je rodil pred 77 leti v Ravnici nad Grgarjem. Študiral je v Gorici. Med vojno leta 1916 je bil posvečen v duhovnika. Nekaj časa je študiral tudi na Dunaju, kjer si je pridobil široko razgledanost. Med drugim so ga zanimale prirodoslovne vede, zlasti astronomija. Skofija pa je potrebovala mladih duhovnikov za dušno pastirstvo.

Ko se je vrnil domov, je nastopil kaplanske in vikarske službe v Kanalu, Vipolžah, Črničah in v Vipavi. Leta 1923 je bil postavljen za kateheta v Tolminu. Na vseh teh mestih se je priljubil faranom tudi kot priljuden in družaben človek. Pomagal je pri vseh prosvetnih organizacijah, zlasti pri pevskih zborih in je bil sam tudi izvrsten tenorist. S pevskim zborom Srečka Kumarja je večkrat nastopil na koncertih. Od leta 1925 pa do leta 1947 je rajni Pavlin služboval kot dekan v Kobaridu. Vneto se je zanimal za cerkveno življenje svoje dekanije, pa tudi za prosvetno delo v najtežjih časih naše ožje domačije.

Leta 1947 se je vrnil v Gorico, kjer je prevzel mesto kateheta na višjih slovenskih srednjih šolah. Obenem je pomagal na Travniku pri slovenskih cerkvenih službah. Po boleznih je odložil poučevanje na šolah, kjer si je pridobil s svojo očetovsko dobrotnostjo dosti mladih src. Vedno elegantnega in svetovljanskega kretajočega se gospoda, spoštovanega pri italijanskih in slovenskih meščanih, ne bomo več srečevali po goriških ulicah. Bog mu bodi milostljiv plačnik!

Jubilej državne knjižnice

V nedeljo, 7. t. m., je bila v državni knjižnici v Gorici posebna svečanost ob petdesetletnici obnovitve te kulturne ustanove. Navzoči so bili razni predstavniki, tudi iz Nove Gorice, in prvi povojni knjižnični ravnatelj prof. Battisti.

V drugem nadstropju stopnišča je bila odkrita spominska plošča, ki navaja ustanovitev knjižnice že leta 1629 pri Werdenbergovem jezuitskem zavodu. Po letu 1773 pa do leta 1821 je na plošči napačno vklesano, da je bila to javna gimnazijska knjižnica in nato od 1822 do 1915 študijska biblioteka. Tudi ta naslov je napačen, ker beremo še na starih žigih v knjigah uradni naslov (v nemščini seveda): c. kr. državna knjižnica. Za njen slovenski del si je pridobil trajnih zaslug rajni knjižničar dr. Bratina, ki bi ob proslavi tudi zaslužil omembo.

Po vojni je knjižnica večkrat menjala uradni naslov. Danes se čudno imenuje »Državna soška knjižnica« (»Biblioteca statale isontina«).

Seveda, mala marmornata plošča ne more podati vsega, toda dejstva so dejstva.

Po odkritju plošče in ogledu novih bralnih dvoran v pritličju je ravnatelj Manzini

Bliža se začetek novega šolskega leta. Poleg vpisovanja in namestitve šolnikov je važno pri tem tudi vprašanje ustreznih šolskih prostorov. V zadnjih desetih letih je bilo zgrajenih precej novih šolskih poslopij, ker narašča tudi število dijaštva, zlasti na višjih šolah.

Vprašanje je, kakšno je stanje in število šolskih poslopij, učilnic in potrebnih prostorov za slovenske osnovne in srednje šole v Gorici. Vse te se nahajajo v štirih zgradbah, ki jih je postavilo še pred prvo svetovno vojno, ob obratu stoletja, društvo »Šolski dom«, večinoma s prostovoljnimi ljudskimi prispevki po geslu in načinu »Mal položi dar domu na oltar«. Na ta način so si zgradili goriški Slovenci sami štiri šolska poslopja: Šolski dom, Gregorčičev dom, Mali dom in Novi dom.

V teh domovih so našle prostora vse mestne slovenske šole, razen slovenske gimnazije. Ta je imela svojo streho pred izbruhom prve svetovne vojne v nekdanjem jezuitskem kolegiju, danes so tam prostori državne knjižnice, v tedanji Šolski, danes Mamelijevi ulici.

V teh že sedemdeset let starih prostorih se še danes učijo naši šolarji in dijaki. Vseh učilnic je 44. Vrteci jih imajo šest, osnovne šole osemnajst, enotna nižja srednja šola deset, učiteljske in gimnazija-licej tudi deset, nova trgovska šola eno. Prišteti je treba še ravnateljske, tajniške, kabinetne in profesorske prostore.

Za vsa ta poslopja, ki so v zasebni lasti, plačuja občina ali pokrajina ustrezno najemnino. Popravljanje ali potrebno prenavljanje teh šolskih prostorov s častitljivo starostjo je seveda tudi temu primerno. Zimska kurjava na primer deluje še tako kot v starih cesarskih časih. Na novo centralno ogre-

pojasnjeval gostom zanimive eksponate na razstavi goriškega tiska zadnjih dveh stoletij. Pri tem je sodelovala poleg semeniške in pokrajinske knjižnice tudi knjižnica v Novi Gorici. Pri tej razstavi, zlasti slovenskega tiska, so seveda še pomanjkljivosti, katerih pa tudi vsa vnema knjižničnega vodstva ni mogla izpopolniti. Vseh razstavljenih primerkov je 277.

Posebnost pri tej spominski svečanosti je bil še prikaz knjižničnega omrežja po goriških vaseh, med tem tudi v Doberdobu. V načrtu je še ustanovitev knjižnic v Sovodnjah, Štandrežu, Podgori in v Steverjanu, kjer bodo na razpolago slovenska in italijanska dela.

Ravnateljstvo knjižnice nas obvešča, da bo bibliografska razstava tiska odprta vsak delavnik od 16. do 19. ure do 30. septembra. Primerno pa bi bilo, da bi jo podaljšali do konca oktobra in bi nudili možnost ogleda tudi udeležencem 46. socialnega kongresa 23. septembra, in 19. mednarodnega jezikovno-folklorističnega kongresa. Na ta način bi bila podana slika o doprinosu Goriške k srednjeevropskemu kulturnemu ustvarjanju.

Iz Goriške

Slovenski šolski prostori

vanje ni mogoče niti upati. Na visečem prehodu iz Šolskega v Gregorčičev dom se v dežju dijaki pošteno zmočijo, ker pušča ostrešje. Manjka tudi sodobnim načelom urejena skupna obednica, ki se sedaj stiska v kletnih prostorih Malega doma. Nova trgovska šola je komaj našla eno učilnico poleg osnovne šole v poslopju Novega doma. V novem šolskem letu, ko bo imela dva razreda, še ne ve, kam bi se preselila. Tu so naštetih le nekateri primeri, ki bi jih morale šolske, občinske in državne oblasti urediti.

Minili bosta skoraj dve leti, odkar so zanesli nekateri krogi v javnost vest, da so na razpolago milijoni za zgradbe modernega poslopja, kamor bi se lahko vselile vse goriške slovenske šole. Govorili so, naj bi se zgradilo nekje v Stražicah, Potem je nekemu padlo v glavo, da bi bil za vse naše šole najprimernejši prostor tam za nekimi kmečkimi hišami na Livadi. Kljub neprimernim in odročnim legam se je del slovenske javnosti že skoraj zadovoljil s temi načrti. Kmalu pa je vse zašlo v pozabo s tolažbo, da so denarni skladi še vedno na razpolago, toda da mora iti pri takih zadevah vse bolj previdno in počasi.

Tako smo za slovenske šolske stavbe še vedno tam, kjer smo bili za časa stare Avstrije pred sedemdesetimi leti.

—0—

UREDITEV MESTNIH FARA'

Nadškofijska cerkvena oblast v Gorici proučuje, kako bi se moglo najbolj smotno urediti okrožja posameznih mestnih župnij.

Danes jih je enajst: stolna od leta 1560.; svetega Ignacija na Travniku, župnija od 1785.; pri svetem Roku Podturnom, povzdignjena v faro leta 1881.; svetega Vida in Modesta na Placuti, župnija od 1849. Te štiri so najstarejše goriške fare. Po prvi svetovni vojni je bila leta 1938 ustanovljena župnija pri Srcu Jezusovemu. Po drugi vojni pa še: župnija na Malih Rojcah leta 1961; svetega Jožefa delavca v Stražicah; Pija X. pri pevskem mostu 1962; Marije Kraljice v svetogorskem okraju 1964; Lurške gospe v vzhodnem severnem mestnem delu 1964 in Svete Ane ob Tržaški cesti leta 1965.

V načrtu pa je ustanovitev še dveh župnij, in sicer kapucinske ter pri svetem Justu, ki jo bo upravljal red usmiljenih bratov.

VPISOVANJE V ŠOLE

Opozarjamo starše in dijake, da je v teku vpisovanje v višje slovenske srednje šole in tudi na nižjo srednjo šolo. Trajalo bo do 25. t. m. Pojasnila se dobe na šolskih tajništvi v dopoldanskih urah. Ne odlašajte na zadnje dneve!

V občinske šolske vrtece v ulici Croce, Raddaccio in v Štmavru pa traja vpisovanje od ponedeljka 15. t. m. do 20. Predložiti je treba spričevala o cepljenju in plačati 2000 lir za hrano v oktobru.

GLASBENA ŠOLA

Vpisovanje v Glasbeno šolo v Gorici za novo šolsko leto traja do 13. septembra. Vpisovanje je v Ascolijeve ulici 1/1 vsak delavnik dopoldne. Pouk se bo pa začel že 15. t. m.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kdo je bil Theodor Wiesengrund Adorno

6. avgusta je umrl na letovišču v Vispu pri Brigu v Švici nemško-judovski filozof Theodor Wiesengrund Adorno. Zadela ga je srčna kap. Star je bil 65 let.

O njegovih življenjskih podatkih bi bilo omeniti, da se je rodil leta 1903 v Frankfurtu na Maini kot sin judovskega trgovca; tam je tudi študiral. Še mlad je pristopil kot enakopraven član in sodelavec k slovitemu Institutu za socialne raziskave v Frankfurtu, ki ga je vodil Max Horkheimer in katerega član je bil tudi zdaj slavni filozof Herbert Marcuse. Ti trije so potem sestavljali trojico mislecev, ki si je priborila zelo vidno mesto v sodobni kulturi in to »z radikalno kritiko meščanske družbe in z iskanjem nove utopije, ki naj bi jo usmerila v uničenje«, kot je ob Adornovi smrti zapisal neki esejist v svojem spominskem članku.

Ko so prišli v Nemčijo na oblast nacisti, je moral Adorn bežati. Najprej se je zatekel v Anglijo, kjer je nekaj časa predaval, nato pa v Ameriko. Leta 1950 se je vrnil v Nemčijo in prevzel katedro za filozofijo in psihologijo na univerzi v Frankfurtu, hkrati pa je dalje vodil obnovljeni Institut za socialne raziskave. Napisal je veliko število filozofskih in socioloških del, kot na primer »Filozofija nove glasbe«, »Minima moralia«. Naslov za to zadnje imenovano delo si je izposodil iz filozofske literature poznega srednjega veka. Znamenito je tudi njegovo filozofsko delo »Do metakritike znanja«, posvečeno filozofsko levičarskemu kolegu Husserlu. Ugledni švicarski filozof Willi Reich, ki ga je tudi osebno dobro poznal, je zapisal o njem, da je bil ena najpomembnejših osebnosti, s katerimi se je mogel ponašati nemški duhovni svet v zadnjih desetletjih. Temu je še dodati, da je bil tudi odlični glasbenik-skladatelj.

Glavna misel Adornove filozofije je v tem, da bi se morala človekova »humanitas«, njegova človečnost, v moralni meri uresničiti preko razumnosti. To uresničenje pa je videl v neki osvobajajoči utopiji, v neki idealni družbi. Ker pa sam ni vedel, kako naj bi dosegel tako idealno in v vsakem pogledu pravično družbo, se je ustavil bolj pri kritiki negativnih plati današnje družbe. Zato so ga imeli za enega ideologov sedanjega vala mladinskih protestov oziroma takoimenovanih »kontestacij«, pri čemer pa je zanimivo, da zavračajo njegovo filozofijo tako mladi protestirajoči Nemci, ki povzročajo nemire v Frankfurtu in na drugih nemških univerzah, kot tudi marksisti komunistične smeri. Oboji odklanjajo njegovo pozivanje k razumnosti, ker vidijo predvsem v nasilju primerno orožje za svoj boj, medtem ko je Adorno nasilje, ki je v nasprotju z razumom, odklanjal.

Po Adornovem mnenju je človek kot posameznik edina stvarnost ali poslednja stvarnost, a kot posameznik v današnji družbi zreduciran zgolj na videz, kajti sedanja družba je po njegovem sistem, ki stiska in malič ljudi kot individualnosti. Tako je pravzaprav človek nič nasproti družbi, ki ga razoseblja, in tudi ne more zaradi svoje nemoči nasproti sistemu ničesar napraviti, da bi se rešil iz tega svojega stanja. Adornova dela so polna bistrih pripomb o negativnih pojavih današnje družbe, a v njih je tudi precej zmedenosti in protislovij glede tega, kaj naj stori sodobni človek, da bi se osvobodil družbenih okovov in ustvaril boljšo družbo. Tu mu, kot rečeno, ne preostane drugega kot utopija. Filozof Marcuse je nekak nadaljevalec

Adornove filozofije in je v svojih razmišljanjih tudi bolj sistematičen.

Adornovo zanimanje za prosvetljenstvo, kateremu je, kot rečeno, posvetil eno svojih knjig, si je razložiti s tem, da mu je bilo prosvetljenstvo kot razumska miselnost posebno blizu.

Naj še pripomnimo, da si je privzel Adorno ta priimek po svoji materi; eden njenih prednikov je bil namreč iz Genove. Po očetu se je pisal Wiesengrund.

ZIVI PRIZORI IN VAS PO MOTIVIH BRUEGHELOVIH SLIK

Za 400-letnico smrti slikarja Pietra Brueghela so priredili v Kraljevem umetnostnem muzeju v Bruslju razstavo »Brueghel in njegov svet«. Hkrati z njegovimi izvirnimi slikami prikazujejo na razstavi tudi reprodukcije vseh njegovih slik iz raznih dob in rezultate o preiskavah njegovih slik v laboratorijih. Razstava bo trajala do 16. novembra.

Zanimivo je, da prirejajo v zvezi z njo tudi ljudske praznike z obhodi »živih slik« po motivih Brueghelovih slik. V krajih Vingene in Huizingen pa so zgradili tudi starinski flamski vasi, kot jih je videti na slikah slavnega flamškega mojstra.

Kje je rokopis Jožeta Srebrniča?

Uvodno razpravo za 19. številko novogoriške revije »Srečanja«, ki je izšla pred kratkim, je napisal znani strokovnjak za mejna in manjšinska vprašanja dr. Janko Jeri. Razprava ima naslov »Na pravi poti v jugoslovansko-italijanskih odnosih«. V njej naglašajo nujnost dobrih stikov in sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo ter prikazuje, kolikor je bilo v tej smeri že doseženo, zlasti po letu 1965. Pri tem posega tudi v zgodovino, vse do Mazzinija. Omenja tudi razne dogodke novejšje zgodovine ter jih razlaga s svojega oziroma jugoslovanskega stališča.

Jožko Humar objavlja odlomke iz svoje knjige o občini in občanu, ki bo izšla drugo leto pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. V razpravi teoretično, a na podlagi dosedanjih praktičnih izkušenj, obdeluje to obliko jugoslovanskega samoupravnega sistema, pri čemer pride do zaključka, da velik del udov občinskih svetov, takoimenovanih občinskih skupščin, in večina občanov še vedno ne sodeluje pri tem samoupravljanju. Zelo zanimiv in dobro napisan je prispevek dr. Dušana Kermavnerja »Iz spominov na Jožeta Srebrniča«. Kermavner opozarja na tolstojanstvo tega primorskega komunističnega poslanca v rimskem parlamentu. Toda komunist je bil najbrž le bolj organizacijsko, medtem ko je bil po svoji miselnosti in čustvovanju bolj socialni reformator Tolstojevskega kova in globoko zasidran v nacionalnem čustvovanju. Samo s tem si lahko razlagamo njegovo zanimanje za narodno zgodovino. V konfinacijah in zaporih se je namreč ukvarjal z najstarejšo slovensko zgodovino na Primorskem in napisal o tem knjigo v rokopisu, ki so mu jo oblasti zaplenile, ko je odhajal iz konfinacije, menda na otoku Ponza. Knjiga še danes leži na notranjem ministrstvu v Rimu, če je niso založili kam drugam. Dobro bi bilo, če bi prišla v roke slovenskim znanstvenim delavcem, da bi presodili njeno vrednost, precej pa bi tudi osvetlila miselnost in osebnost nesrečnega, a velikodušnega in pogumnega Srebrniča. Pretresljivo je tudi Ker-

AMERIŠKA KNJIGA SLOVENSkih PRAVLJIC

Newyorško-Clevelandska založba The World Publishing Company je v začetku junija dala na ameriški knjižni trg prevod zbirke slovenskih ljudskih pravljic »The Golden Bird« (»Zlata ptica«) v izboru in zlogovni obdelavi pisatelja Vladimirja Kavčiča. V angleščino sta jih izvirnemu čaru zvesto prevedli Jan Dekker, v Združenih državah znana avtorica knjig za mladino, ter Helena Lenček, hčerka dr. Rada Lenčka, profesorja slavistike na Columbijevi univerzi. Pravljičice je rahlo karikirano ilustrirala v Risbi Rac Gerhard. Knjiga, prvi tak prevod iz slovenščine, je hkrati izšla tudi v Kanadi pri založbi Nelson, Forster & Scott, LTD. Za to priliko je bil nekje v bohemski četrti Greenwich Village prirejen sprejem, katerega so se poleg prevajavk, ilustratorke in zastopnic založbe udeležili tudi nekateri domači kritiki mladinske književnosti, med njimi zastopnik New York Timesa. Navzoča je bila tudi večja skupina slovenskih javnih in kulturnih delavcev.

Znani naturalistični roman Ivana Potrča »Na kmetih« (zgodba o pohotnem kmečkem fantu v Prlekiji) je izšel v angleškem prevodu.

Matjaž Kocbek, sin Edvarda Kocbeka, je objavil ciklus pesmi v zadnji številki ljubljanske revije »Problemi«, pod naslovom »Ciklus o Satanu«. V zadnji številki »Sodobnosti« pa je objavil več pesmi Jaša Zlobec, sin pesnika Cirila Zlobca.

mavnerjevo poročilo, kako so jugoslovanske oblasti izročile Srebrniča tik pred vojno italijanskim fašističnim oblastem.

Taras Kermauner objavlja razpravo »Dnevniški zapiski ob prebiranju sodobne slovenske dramatike«, kjer skuša ugotoviti, kaj slovenska dramatika danes pravzaprav izraža. Zoran Kržišnik piše o slikarju Riku Debenjaku, dr. Ksenija Rozman pa o mladostnem delu in življenju slikarja Jožefa Tominca, delno v zvezi z njegovo spominsko razstavo v Gorici. Dr. Ivo Juvančič je objavil spominsko razmišljanje »Odnos primorskih Slovencev do Italije in stare Jugoslavije«, ki je zanimivo, a ga kazi politično tendenco in propagandistično napisan konec ter udarjanje po ljudeh, ki se ne morejo več zagovarjati. Zgodovinar dr. Fran Zwitter pa je prispeval zelo stvarno in dobro napisano zgodovinsko razpravo »Primorsko vprašanje v luči zgodovinskih dejstev«. Just Perat in Karlo Vončina pišeta o zgodovini smučarstva na Primorskem. Lepo kratko novelo pod naslovom »Stara mama je umrla« je napisala Alenka Bizjak.

Na koncu najdemo razne krajše prispevke, ki so tokrat manj zanimivi in kvalitetni kakor v prejšnjih številkah »Srečanj«. Omeniti je treba tudi drobni, a zanimivi članek Jožka Humarja »Vaška samouprava v fevdalizmu na Slovenskem«, ker se dotika vprašanj, ki so v slovenskem zgodovinsko-pisništvu doslej zelo zanemarjena, kljub temu, da so zelo važna za slovensko zgodovino in ji lahko dajo bistveno drugačno tolmačenje in pomen, npr. o organizaciji obrambnih taborov, o organizaciji slovenskih kmečkih uporov in o njihovih ciljih ter o vlogi županov.

Niti v tej niti v prejšnji številki »Srečanj« med uredniki niso več omenjeni pesnik Marjan Breclj, Jožko Martelanc in Tone Slapernik. Na splošno se lahko reče, da je ta številka »Srečanj« kljub nekaterim dobrim razpravam manj zanimiva od prejšnjih.

Sodobno kmetijstvo

Priprave na trgatve

Nekatere napotke glede trgatve in priprave vinske posode je treba vedno spet razlagati našim vinogradnikom, saj se skrb za dobro vino začne pri tem. Še zelo pogosto namreč naletimo na grobe napake, katerih nato pozneje ni moč več odpraviti. Poglejmo zdaj, kakšna opravila nas čakajo in na kaj je treba paziti, da bo vino v kleti zdravo in dobro.

KDAJ JE GROZDJE ZRELO

Začetek trgatve je odvisen od zrelosti grozdja, od sorte, kraja in vremena. Grozdje je popolnoma zrelo takrat, ko ne more pridobiti nič več sladkorja. Iz listja prihaja sladkor v grozd toliko časa, dokler grozdni pecelj ne oleseni. Popolnoma zrel je pa grozd tedaj, ko se trtno listje prične barvati, pri belih sortah rumeneti, pri črnih sortah pa rdečiti in ko grozdni pecelj oleseni. Med glavno zoritveno dobo, v kateri se nahajamo, pridobi grozdje ob lepih sončnih dnevih tudi četrtino odstotka sladkorja dnevno. Ker je sladkanje vina in mošta prepovedano in ker je sladkor tista snov, ki najbolj vpliva na sladkost mošta in iz mošta nastalega vina, bi bila velika škoda, če bi grozdje potrgali prezgodaj. Ko grozdje zori, ne pridobiva samo sladkorja, ampak hkrati tudi aromatične (buketne) snovi in izgublja kislino. Grozdje je zrelo, ko je grozdni pecelj ob rozgi djav, olesenel in trd. Jagode belih sort so bolj ali manj prozorne, da opazimo peške. Jagodnih pecljev se slabo držijo. V popolni zrelosti trgamo vse manj kakovostne bele in črne sorte, z debelimi jagodami in tanko jagodno kožico. Bolj kakovostne sorte trgamo pozneje ob žlahtni zrelosti.

PRIPRAVA ZA TRGATEV

Praden začnemo s trgatvijo, osnažimo najprej klet. V kleti ometemo pajčevino, počistimo vse gnile in smrdljive stvari, stene pa prebelimo. Beležu dodamo na 100 litrov vode pol kg galice, da stene razkužimo. Nazadnje okna zapremo in zažveplamo npr. 100 kubičnih metrov prostora tako, da v železni posodi z ogljem zažgemo od 1 do 15 kg žvepla v prahu. Klet zapremo čez noč, drugi dan pa klet prezračimo.

Ko smo posnažili in razkužili klet, pridejo na vrsto orodje in posoda. Vse orodje in posodo temeljito odrgnemo, najprej na suho, potem pa z vodo. Posebna pozornost gre plesnivemu orodju in posodi in rji na železu. Prva daje vinu neprijeten vonj in okus, druga (rja) pa povzroči, da vino počrni. Plesnobo odstranimo s posode in orodja najprej s suho krtačo ali strguljo, potem jo pa operemo z vodo, ki smo ji dali žveplene kisline. Nato jo operemo z vročim lugom (raztopina 20 odst. sode) in nazadnje vse skupaj operemo še z mrzlo vodo. Škafje, brente in drugo pomožno posodo prav tako operemo na opisani način. Rjaste železne predmete dobro odrgnemo s peskom ali z ustrežno krtačo, potem pa z vodo operemo in namažemo s čistim, belim vazelinom. Železne sklode pri stiskalnicah je najbolje prepleskati z belim lakom, kar je treba storiti vsaj 14 dni pred trgatvijo.

Očistiti moramo vso vinsko posodo. Zdrave sode, ki so stali med letom prazni in

bili večkrat žveplani, moramo temeljito izprati s čisto vodo in po potrebi z 2 odst. sodo, nato pa obiliti s kropom ali izpariti z vročo paro. Plesnivo posodo je treba najprej odrgniti s krtačo, da odstranimo plesen, nato jo pa zakuhati ali izpariti. Sode najlaže izparimo tako, da iz kotla za kuhanje žganja dovajamo paro po cevi naravnost v sod. Ko so doge sode od zunaj vroče, je sod navadno dovolj izparjen, nakar ga oplaknemo z mrzlo vodo. Ko je spet suh, ga zažveplamo (ena azbestna ploščica na 3 hl vsebine). Pocinkane posode pri trgatvi in kletarstvu ne smemo rabiti, ker se v moštu in vinu cink topi, cink pa je strupen. Tudi baker povzroča neprijeten kovinski okus.

MATIČNI KVAS

Teden dni pred trgatvijo naberemo 15 do 20 kg popolnoma zdravega grozdja, ki ga stisnemo, nekoliko zažveplamo in pustimo vreti v malem sodu na primerni toploti (17-24 str. C). To je matični kvas, ki ga uporabljamo za vrenje drugega mošta, tako da dodamo liter kvasa na hl. mošta.

KAKO IN KDAJ TRGAMO

Grozdje trgamo v suhem vremenu, sicer je kakovost mošta slabša. Ob trajno deževnem vremenu pa trgamo tedaj, če nastopi gniloba. Pri trgatvi moramo izločiti vse pokvarjene, zelene in suhe grozde ter nezrele grozde na zalistnikih. Tudi od os in čebel izjedene jagode izločimo, ker vsebujejo ocetno kislino in okužujejo mošt. Prav tako izlo-

čimo od toče, peronospore in oidija poškodovane in osušene jagode, pa tudi tiste, ki jih je napadla zelena gniloba. Te jagode so zeleno-modrikasto prevlečene. Sortne nasade trgamo po sortah, ločeno vsako posebej, po zrelostni stopnji pač.

Iz Gorlice

Rupa - Peč

CESTNI ZNAKI

Že nekajkrat smo pisali, da pritičejo asfaltiranim in tudi drugim cestam ustreznostna cestna in prometna znamenja. V Rupi in na Peči vidiš zelo redka ali pa jih sploh ni, kot da bi bila v teh dveh vaseh popolnoma nepotrebna.

V Sovodnjah je poskrbela občinska uprava, da so cestni znaki postavljeni na vseh potrebnih krajih, kar je pravilno in hvale vredno. Sovodnjski občinarji pa smo tudi mi in se upravičeno sprašujemo, kako da ni v tem oziru tudi za nas poskrbljeno. Ali bomo morda morali čakati na kako hujšo prometno nesrečo, da se bodo odgovorni možje zganili?

OPOZORILO

Praščerejce, ki redijo prašiče za domačo uporabo, opozarjamo, da so lahko deležni olajšav pri odmeri trošarine. Dolžni so pa prijaviti zakol pri svojem občinskem trošarinskem uradu vsaj tri mesece poprej, sicer morajo plačati trošarinsko pristojbino kot za meso, namenjeno v prodajo.

Društvo slovenskih izobražencev bo verjetno že letos izdalo predavanja z letošnjega zborovanja v Dragi v posebni knjigi, enako kot so izšla lanska predavanja v knjigi »Draga 68«, ki jo je dobili v slovenskih knjigarnah v Trstu in na Goriškem.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Dobri dosežki švaba in Cesarja

Na videmskem stadionu je bilo na sporedu za pokal Ermacora, ki ga je organiziralo videmsko preteklo soboto in nedeljo atletsko tekmovanje društvo ASU.

Udeležili so se ga tudi atleti Š. Z. Bor. Najbolj se je izkazal *Duško Švab*, ki je bil odlični tretji v teku 400 m z zaprekami s časom 61"9. Zmagal je *Quaia*, član Libertasa iz Pordenona s časom 58"7. V teku 110 m čez zapreke pa je bil *Vojko Cesar* peti v času 18"4, njegov kolega *Švab* pa šesti s štirimi desetinkami sekunde slabšim časom. Zmagal je *Fasan*, član Libertasa iz Vidma s časom 15"7.

V Gabrovcu ustanovili Š. D. Olimpija

V Gabrovcu so preteklo soboto ustanovili novo slovensko športno društvo. Imenovali so ga *Š. D. Olimpija*. Novo društvo se bo posvečalo predvsem nogometu kot so omenili v delovnem programu na ustanovnem občnem zboru. Sobotni sestanek, ki je bil v Društveni gostilni, je vodil *Alojz Husu*. V novo društvo se je že vpisalo 72 članov, od katerih je bilo 57 prisotnih na ustanovnem občnem zboru. Izvolili so naslednji odbor: predsednik: *Giorgio Ferlat*; odborniki: *Alojz Husu*, *Anton Furlan*, *Mario Rustja*, *Anton Ščuka*, *Božidar Rustja*, *Marjan Černjava*, *Boris Strekelj*, *Oskar Rustja*, *Cveto Verginela*, *Vojko Vižintin* in *Sergio Marcuzzi*.

Boris Košuta odličen na mednarodnem turnirju v Kranju

Preteklo soboto in nedeljo so organizirali v Kranju zelo uspešni mednarodni namiznoteniški turnir, ki so se ga udeležila nekatera slavna imena iz evropske elite kot so *Korpa*, *Vecko*, *Poljak Podworny* in *Poljakinja Noworyta*. Povabljen je bilo tudi *Š. Z. Bor*, za katerega so nastopili *Boris Košuta*, *Bole* in *Tavčar*. Ekipno so zasedli peto mesto, presenetil pa je *Boris Košuta* z odlič-

nim petim mestom med posamezniki, kjer ga je v četrtfinalu izločil zmagovalac turnirju *Ivan Korpa*. Tako *Korpa* kot *Vecko* služita trenutno vojaški rok in sta nastopila za ekipo *JLA*, ki je ekipno z lahkoto osvojila prvo mesto. Med posamezniki pa je *Korpa* šele po ostri in ogorčeni borbi v petih razburljivih nizih prisilil v finalu na predajo zelo dobro razporejenega *Edvarda Vecka*. Tretji je bil slovenski mladinski prvak *Žekš*, četrti bivši evropski prvak domačin *Janez Teran* iz *Kranja*, na zavidljivem petem mestu pa tržaški Slovenec *Boris Košuta*.

Med dekleti je gladko zmagala odlična *Poljakinja Noworyta*.

Obvestilo 11. SŠI

Organizacijski odbor *11. Slovenskih športnih iger* obvešča, da bo v svojem uradu, v *Ul. Geppa 9* v *Trstu*, sprejemal v uradnih urah prijave tekmovalcev in ekip v naslednjih rokih:

do *16. septembra*: košarka, bližanje, planinsko-orientacijski pohod, atletika (MO, ŽE, MI, ME) badminton in šah;

do *2. oktobra*: »med dvema ognjema«, atletika (NI in NE) ter streljanje.

Da bi v zadnjih dneh ne prišlo pri prijavah do gneče, naproša organizator, naj društva prijavijo svoje tekmovalce in ekipe čimprej. Ker mora letos imeti vsak tekmovalac izkaznico za nastop na igrah, vabi Organ. odbor *11. SŠI* vsa društva, naj dvignejo te izkaznice v uradu *SŠI* ter jih nato izpolnjene zopet prinesejo v urad zaradi registracije.

Športnike iz *Števerjana* opozarjamo, da bomo podatke oziroma poročilo o poteku *Števerjanskega športnega tedna* zaradi pomanjkanja prostora objavili prihodnjič.

Uredništvo

RADIO TRST A

F. J. * 1 S M R T V POMLADI

• NEDELJA 14. septembra ob: 8.00 Koledar. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.50 Glasba za čembale neznanih brazilskih skladateljev. 10.45 V prazničnem tonu. 11.15 Oddaja za najmlajše: »Ali Babà in štirideset razbojnikov«. 12.00 Na-božna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.30 Jaka Štoka »Anarhist«. Burka v dveh dejanjih. 16.45 Revija orke-strov. 17.30 Plesna čajanka. 18.00 Sibelius: Fin-ska; Tapiola. 18.30 Pojeta Metka Stok in Snežke Vavpetič. 18.45 Bednarik: »Pratika«. 19.00 Igra Kentonov orkester. 19.15 Sedem dni v svetu. 19.30 Klasiki lahke glasbe. 20.00 Sport. 20.30 Iz slovenske folklore: V starih časih »Prišli buoduc anubet« (Reharjeva). 21.00 Semenj plošč. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Xenakis: Eonta za klavir in glasbila. 22.30 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 15. septembra ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Slovenske pesmi. 12.10 Pomenek s poslušavkami. 12.20 Za vsako-gar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Tržaški mandolinški ansambel. 17.20 Za mlade poslu-šavce: Čar glasbenih umetnin - (17.35) Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; (17.55) Kako in za-kaj. 18.15 Umetnost. 18.30 Zbor »Città di Gradi-sca«. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Znani motivi. 20.00 Športna tribuna. 20.30 Glasba od vsepovsod. 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov. 21.35 Romantične melodije. 22.00 Slovenski soli-sti. Kornist Jože Falout, pri klavirju Gita Mal-ly. Juvanec: 5 fragmentov; Kilar: Sonata. 22.20 Zabavna glasba.

• TOREK, 16. septembra ob: 7.00 Koledar. 7.30 Ju-tranja glasba. 11.35 Slovenske pesmi. 12.15 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravilja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe. 18.15 Umetnost. 18.30 Duo Hölscher-Lautner. Plesi in pesmi. 19.10 Dogodivščine iz vsega sveta. 19.25 Cool jazz Milesa Davisa. 19.45 Moški zbor »Slo-venec« iz Boršta, vodi Grgič. 20.00 Sport. 20.30 Puccini »Tosca«. 22.40 Zabavna glasba.

• SREDA, 17. septembra ob: 7.00 Koledar. 7.30 Ju-tranja glasba. 11.35 Slovenske pesmi. 13.10 Naj-lepši trgi Italije. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (29) »Prva elektron-ka: Flemingova dioda«; (17.55) Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija. 18.15 Umet-nost. 18.30 Ljudske pesmi. 18.50 Pojeta Regine in Glenn Campbell. 19.10 Higiiena in zdravje. 19.15 Prijetne melodije. 20.00 Sport. 20.30 Simf. kon-cert. V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico. 22.10 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 18. septembra ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Slovenske pesmi. 12.00 Umetniki o sebi: »Stanko Malič«. 12.10 Za vsa-kogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi - (17.35) Moj prosti čas; (17.55) Kako in zakaj. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelj. Ramovš: Profili. 18.50 Poje June Christy. 19.10 Iz mitologije filma. 19.20 Motivi. ki vam ugajajo. 20.00 Sport. 20.30 Dario Niccodemi: »Postržek«, veseloigra. 22.00 Bugamelli: Godalni kvartet. 22.15 Zabavna glasba.

• PETEK, 19. septembra ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Slovenske pesmi. 12.10 Kam v nedeljo. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Pacchiorijev ansambel. 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri - (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (30) »Einsteinova teorija fotoelektričnega efek-ta«; (17.55) Naši športniki. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinist Felix Ayo, pri klavirju Pina Pitini. 19.00 Otroci pojò. 19.10 Pesniški nazori - včeraj in dan-es. 19.20 Priljubljene melodije. 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«. 20.00 Sport. 20.30 Gospodar-stvo in delo. 20.45 Koncert operne glasbe. Vodi Kjuder. Sodelujejo sopr. Pelicon, Furlan, Per-tot in Berce-Košuta, msopr. Bitenc, ten. Maci-lis, bar. Zlobec in bas. Sancin. Igra orkester Glasbene Matice iz Trsta. 21.45 Veseli utrinki. 22.00 Skladbe davnih dob. 22.10 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 20. septembra ob: 7.00 Koledar. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Slovenske pesmi. 12.10 Gozdni sadeži. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.55 »Varna pot«, oddaja o prometni vzgoji. 16.05 V 3/4 taktu. 16.45 Otrokov pravljčni svet: »Trnjulčica«. 17.20 Za mlade poslušavce: Od šol-

Z današnjo številko začenjamo objavljati dru-gi del izvirnega slovenskega romana »Smrt v pomladi« iz predvojnega in vojnega časa.

Uredništvo

II. del

Nekega ranega jutra, ko je bilo še temno, je začelo razbijati po vratih Kosovega stano-vanja. Tine, ki je spal na divanu v prvi sobi, se je še ves v spanju dvignil na komolec. Udri-hanje po vratih se mu je še mešalo s sanja-mi. Tedaj se je v sosedni sobi prižgala luč in čez nekaj hipov je prišel Kos napol oblečen odpret.

»Najbrže spet preiskava«, je mirno povedal in odklenil. Vstopila sta rejen policist v uniformi in dolg in suh civilist. Drugi policist je ostal zunaj pri vratih. Razločiti je bilo masivne obri-se njegove postave.

»O, dobro jutro. Ste pa zgodnji, gospod Tom-še,« je Kos prijazno, z rahlo ironijo v glasu, pozdravil policaja. »Kaj pa vas je spet prignalo k nam?«

»Vi že veste, Kos. Spet ste eno nakuhali.«

»Jaz?«

»Vi, vi. Nikar se ne delajte neumnega. Ali je tale tisti?« je pokazal na Tineta, ki je še vedno slonel na komolcu na divanu in si mel oči.

»Kdo, tisti?«

»Tisti vaš komunistični pajdaš! Nikar se ne delajte neumnega, Kos! Boljše bo za vas, da takoj vse odkrito priznate.«

»Saj nimam kaj priznati.«

»No, bomo videli. Saj jaz vas tudi nimam na-mena in ne dolžnosti tu zasliševati. To bo storil že naš komisar. Alo, ablecita se. Z nami bosta šla!«

»Toda zakaj?«

»Bosta že videla.«

»Hitro!« je kratko rekel oni v civilu Tinetu, ki je še vedno ležal na divanu, a že čisto bu-den.

»Anica, spet so prišli po mene... in tudi Tine mora z nami na policijo. Najbrž ne bo nič hu-dega in se bova kmalu vrnila.« je oznanil Kos ženi na pragu sosedne sobe. Njegov glas se je zdel zelo miren in skoro vesel. Ona je bila že pokonci, oblečena v jutranjo haljo. Njen ozki obraz, obdan od temnih las, je bil zelo bel.

Vendar se je zdela zelo mirna, ko je poda-jala možu sveže perilo. Policaj v civilu je med-tem stikal po prvi sobi in tu pa tam kaj privzdignil, celo pod divan je pogledal in potegnil rjuho z njega, kakor hitro je Tine vstal, ves čas z raztresenim, malomarnim izrazom, kakor da počenja to kar tako mimogrede, da si skrajša čakanje.

Tine si je oblekel boljšo obleko; to je bila njegova temna bogoslovska obleka. Med obla-čenjem je opazoval civilistovo stikanje in ob po-gledu na njegov brezizrazni obraz, ki je bil kot izrezljan iz lesa, ga je nenadno zamikalo zve-deti, ali je ta človek tako zgodaj vstal ali pa še sploh ni bil odšel spat. Po njegovem obrazu in obnašanju tega ni bilo mogoče uganiti.

skega nastopa do koncerta - (17.45) Moj prosti čas; (18.00) Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija. 18.15 Umetnost. 18.30 Revija zbor-ov Slovenske prosvetne zveze iz Trsta. 19.10 Umetniki o sebi »Slava Mezgečeva«. 19.20 Za-bavali vas bodo. 20.00 Sport. 20.45 Neva Godini: »Diana Haška«. Radijska kriminalka. 21.10 Za-bavni motivi. 21.30 Vabilo na ples. 22.30 Za-bavna glasba.

»Je to vaš kovček?« je vprašal civilist in poka-zal na kovček v kotu.

»Odprite ga!«

»Zakaj?«

»Odprite ga!«

Tine ga je odprl. Oni je drugo za drugo dvignil nekaj zloženih srajc in vzel v roke eno izmed knjig.

»Francosko?«

»Ja.«

»Propaganda?«

»Mauriac.«

»Kaj?«

»Mauriac.«

Videti je bilo, da oni ni razumel. Vendar ni več vprašal. Položil je knjigo — bil je roman — nazaj.

»Kovček boste vzeli s seboj,« je rekel.

»Prav.«

Tinetu ni bilo, da bi se prerekal z njim. Bil je še preveč zaspan in razen tega se mu je zdela vsa stvar skoro smešna. Vedel je, da gre za pomoto, saj vendar nimajo vzroka, da bi ga aretirali. Tudi za Kosa je bil gotov, da nikomur ni napravil zlega. Bil je preveč dober človek.

Odšel je v drugo sobo, ki je služila tudi za kuhinjo, in se v naglici umil pri pipi v kotu.

»Skuhala jima bom kavo?« je rekla Anica, ki je že zakurila v železni štedilnik.

»Ni časa,« je mrzlo odvrnil civilist.

»Saj ne bo trajalo dolgo,« je dejala proseče.

»Ni časa.«

»Ne bojte se, pri nas vam možiček ne bo umrl od lakote,« je rekel Tomše.

»Samo da ne bo od pretepanja,« je rekla pikro.

»Mi ne tepemo,« je važno izjavil Tomše.

»Vem, da ne,« je odvrnila sarkastično. Kos pa se je dobrodušno zahototal, kot da je pove-dal policaj dobro šalo.

»Sta gotova?« je vprašal policist v uniformi.

»Mislim, da sva,« je rekel Kos.

»Potem pa gremo.« Porinil je Kosa k Tinetu, civilist pa jima je v hipu vklenil zapestji sku-paj. Tinetu desno, Kosu levo, ne da bi bila preš sploh opazila, da drži spono v roki. Bil je res spreten.

Tinetu je mrzlo zagomazelo po roki in pre-vzel ga je čuden občutek. Mnogokrat je bil že videl slike zvezanih ljudi; tudi Jezusa so zve-zali; kot otrok je videl tudi kurjega tatu, ki sta ga orožnika zvezanega gnala skozi vas; a nikoli si ni mogel predstavljati, kako je to, biti zvezan. Zdaj je vedel.

»Vzemite kovček in marš!« je rekel policaj v civilu. Tine je vzel kovček v levo roko. Bil je težak zaradi mnogih knjig v njem.

Anica je položila možu roke okoli vratu in ga poljubila. Zajokala je.

»Beži no, Ančica, saj bom takoj nazaj. Saj veš, da ni nič, da ne more biti nič,« jo je tolažil in jo pobožal s prosto roko po laseh in po obrazu.

»Gremo!« je rekel Tomše in ju porinil proti vratom.

»Kmalu se vrnita!« je dejala Anica.

Ko sta bila že zunaj, sta slišala, kako je naglas zajokala.

»Vidiš, tako je,« je rekel Kos. »Zdaj si tudi ti padel v to.«

»Kaj pomeni vse to?«

(dalje)